

Бюро при административной экстернуре

г. Мучарево.

Циркуляр районного комиссара ^{Северо-Восточной} территории военных действий о реализации имущества евреев.

Начато 10 VII 1944 г.

Окончено 22 VII 1944 г.

На 5 листах

ЗАКАРПАТСЬКИЙ ОБЛАСТНИЙ
ГОСУДАРСТВЕННИЙ АРХІВ

Фонд № 1117

Опись № 1

Ед. хр. № 93

186

Északkeleti hadműveleti terület
kormánybiztosa.

111.808/1944.

Tárgy: Zsidók vagyontárgya-
inak értékesítése.

A zsidók anyagi és vagyoni jogi kérdéseinek megoldásával megbízott m.kir. kormánybiztos által ráruházott jogkörben az északkeleti hadműveleti területen lévő és az alábbiakban közelebbről meghatározott zsidó tulajdonát képezett vagyontárgyak értékesítését az alábbiak szerint ezennel elrendelem:

A zsidók ingóságai haladéktalanul értékesítendőek és pedig oly módon, hogy a közszükségleti tárgyak értékesítése nagyobb értéket képező tárgyak értékesítését megelőzze. Kivételt képeznek a marhalevél kötelezettség alá eső állatok, továbbá az erdő- és mezőgazdasági gépek és felszerelések, amelyek értékesítése csak a gazdasági év befejezése, tehát f.év. szeptember hó 30.-a után történhet. Jelen rendeletem nem vonatkozik a zsidó ingatlanok és a zsidó kereskedelmi, ipari üzletek és üzemek berendezésének, felszerelésének és árukészletének, valamint a kimondottan reális értékkel bíró tárgyak értékesítésére.

Az értékesítés lebonyolításának irányításával az északkeleti hadműveleti területhez tartozó törvényhatósági területeken 3 tagból álló bizottságot bizk meg, amely bizottság elnöke a törvényhatóság főispánja és tagjai a törvényhatóság alispánja /:polgármestere:/ és a területileg illetékes m.kir. pénzügyigazgató. Az értékesítésre kerülő vagyontárgyakat a m.kir. pénzügyigazgatóságok felügyelete mellett az előbb említett /:főispáni:/ bizottság előírásának megfelelően megalakítandó 4 tagból álló /:értékesítő:/ bizottság adja el.

Nagyságos Dr. Maczkó Sándor urnak, tanfelügyelő,

M u n k á c s .

A főispáni bizottság a szükséghez képest és a helyiviszonyok szemelött tartása mellett rendelkezik az értékesítő bizottságok száma és összeállítása iránt.

Városokban, nagyobb lélekszámú, avagy nagyobb mennyiségű zsidóingóságokkal bíró községekben felállítandó értékesítő bizottság elnökét az illetékes m.kir. pénzügyigazgatóság, többi tagját a polgármester, illetőleg a főszolgabíró nevezi ki, városokban, nagyobb lélekszámú, avagy nagyobb mennyiségű zsidóingóságokkal bíró községekben lehetőséghez képest a közalkalmazottak, egyéb községben ezen eljárásra alkalmas egyének közül. A városokban, nagyobb lélekszámú, avagy nagyobb mennyiségű zsidóingatlanlannal bíró községekben felállítandó értékesítő bizottság mellé az alispán, a többi értékesítő bizottság mellé a főszolgabíró a viszonyokhoz képest megfelelő szakértőt nevez ki, az első esetben szakmák szerint külön-külön, az utóbbi esetben egy általános kereskedelmi ügyekben jártas egyént. Az értékesítő bizottság elnöke a bizottság tagjai közül jegyzőkönyvvezetőt jelöl ki. Az értékesítő bizottság tagjai az alispán, illetőleg a főszolgabíró előtt fogadalmat tesznek, hogy tisztségükkel járó kötelezettségüket hiven, pontosan és részrehajlás nélkül teljesítik. A bizottság tagjai ebben a minőségben végzett teendőik körében a büntetőjog alkalmazása szempontjából a közhivatalnokkal egy tekintet alá esnek. / 1940. XVIII.t.c. 3. § :/

A szociális szempontok érvényesítése céljából elrendelem, hogy a thj. és megyei városok polgármesterei a járások főszolgabírái, illetőleg a községi előljáróságok jelen rendeletem kézhezvételétől számított 48 órán belül állapítsák meg az alább feltüntetett egyének névjegyzékét.

a./ jelenlegi háboruban hősi-halált halt személyek családtagjai, - - - -

b./ a jelenlegi háboru hadirokkantai, valamint az 1914-1918. évi háboru 50 és annál magasabb százalékos hadirokkantai,

c./ a sokgyermekes szegénysorsu családok és tagjai,

d./ munkaképtelen és vagyontalan családok és nem kereső családtagjai,

e./ a partizánok elleni védekezésben és harcokban érdemeket szerzett egyének,

f./ mező, erdő és ipari olyan vagyontalan munkások, akiknek havi összjövedelme 200.-- pengőt meg nem halad,

g./ kiűritett területről származó, ingóságukat vesztett egyének, valamint bombakárosultak és családtagjai,

h./ terhes anyák,

i./ sokgyermekes, avagy egyéb körülménynél fogva méltánylást igénylő közalkalmazottak.

A c.-i. pontokban felsorolt kategóriáknál a harctéren küzdők családtagjai előnyben részesítendők. Fentebb felsorolt körülményeknek megfelelő egyéneket a város polgármestere, illetőleg a község elöljárósága "Zsidóvagyon vásárlására jogosító jegy" elnevezésű igazolvánnyal lát el, amely az említettek részére biztosítja, hogy az értékesítésre kerülő zsidó-ingóságok értékesítésénél a jelentkezés sorrendjében igényük figyelembe vétetik.

Az értékesítést megelőzően és az értékesítés folyamata alatt is ingyenesen kielégítendők a nyolc, vagy annál több gyermekes terhes anyák és gyermekei, valamint a vagyontalan munkaképtelen családfő és nem kereső családtagjai különösképpen gyermekkelenyve, fehérneművászon, avagy más textiláru és lábbeli szükséglete. Az értékesítő bizottság az előbb felsorolt szükséglet ingyenes kielégítését csak a polgármester, illetőleg a községi elöljáróság szabályosan kiállított igazolványára szolgálhatja ki, amely igazolványért viszont az illetékes polgármester, illetőleg körjegyző fejelelősséggel tartozik.

./.

Ha a rendelkezésre álló zsidóingóságokból a fentebb felsorolt igényjogosultak igényei kielégítést nyertek a fennmaradt ingóságokból kielégítést nyerhetnek a fennálló, avagy berendezés alatt álló szociális intézmények, /:szőlőotthon, egészségház, szegényház, leventeotthon, internátus stb.:/ tanintézetek /:elemi iskola, ovoda, szakiskola:/, kulturális intézmények /:népkönyvtár, gazdakör, társadalmi és szakegyesület:/, meghívatalok.

Az értékesítésre kerülő, zsidóktól származó ingóságok értékesítési árát az értékesítő bizottság a kirendelt szakértő meghallgatása mellett megállapítja. Árlejtésnek helye nincs. Személyenként csak saját személyi szükségletének megfelelő és az értékesítésre kerülő ingóságok számának figyelembe vételével megállapított mennyiségű ingóságok szolgáltatathatók ki. A rendelkezésre álló ingóságok a fentebb felsorolt osztályokba tartozó egvéneknek a fentebb felsorolt osztályok sorrendjében szolgáltatandók ki mindaddig, ameddig a készlet tart. A vevők a vételárát készpénzben az ingóságok átvételekor kötelesek kifizetni az értékesítő bizottság erre kijelölt tagjának kezéhez, aki a bevételezett összegeket minden értékesítési időszak eltelte után a 157.880 P.M. számú "Zsidóvagyonok letéti számla" elnevezésű postatakarékpénztári csekkszámmlára köteles befizetni.

Az értékesítő bizottságok eljárási feltételeinek megállapítását a főispáni bizottság hatáskörébe utalom azzal, hogy a m.kir. pénzügyigazgatóság, ha a bizottság előírását a pénzügyi kincstár szempontjából sérelmesnek találja, közvetlenül hozzám tehet jelentést.

Ha egyes városokban, avagy községekben az értékesítésre kerülő zsidóingóságok a fentebb megállapított igényjogosultak szükségletét meghaladja, úgy a fennmaradt ingóságokat a főispáni bizottság saját hatáskörében más városok, avagy községek fentebb felsorolt

3
rolt igényjogosultai részéről jelentkező igények kielé-
gítésére fordíthatja, a megállapított eladási áron a fen-
tebb körvonalazott eljárás szigorú betartása mellett.
Különösképpen figyelemmel kell lenni olyan járások, il-
letőleg vidékek igényjogosultai részéről jelentkező
igények kielégítésére, amely járásokról, illetőleg vi-
dékekről hivatalos eljárás során a zsidóingóságokat el-
szállították. Ha az itt vázolt eljárás után az egész
törvényhatóság területén jelentkező fentebb felsorolt
igényjogosultak kielégítése után is maradna még értéke-
sítendő vagyontárgy, úgy arról a fennmaradt készlet
helyén működő értékesítő bizottság leltárt készít, amely
leltárokat a vármegye főispánja hozzám felterjeszteni
köteles és ezen készletek hovatfordítása feletti rendelé-
kezési jogot magamnak tartom fenn. A szakértő meghall-
gatása után az illetékes értékesítő bizottság által
megállapított eladási áron alul, amelynek megállapítá-
sáról jegyzőkönyv veendő fel, amelyet az értékesítő
bizottság 4 tagján kívül a meghallgatott szakértő is
aláírni köteles, - semmi sem értékesíthető.

Egyidejűleg felhatalmazom a főispáni bizott-
ságot, hogy ha az ingóságok eladásának fentebb vázolt
módja, azaz az igénylők által igényelt ingóságok zavar-
talan kiadása az értékesítő bizottságok útján az igény-
lők részére bármely oknál fogva nem volna megvalósítható,
avagy nehézségbe ütközne, az értékesítendő ingóságok szét-
osztását, illetőleg az igényjogosultak kielégítését a
kereskedők és iparosok bekapcsolásával eszközöltesse.
Ilyen esetben a kereskedők és iparosok a közállatásügyi
miniszter által megállapított hasznát számíthatják fel
az értékesítő bizottság által megállapított eladási árak-
hoz.

A textiláru és lábkeli a fentebb felsorolt
igénylők illetőleg vevők bevásárlási könyvébe minden
esetben bevezetendő annak feltüntetésével, hogy "zsidó"
áru."

A zsidók lakóházaiban hagyott tűzifa, szén,

vala mint használatlan építkezési- és minden hivatalos utalványozás tárgyát képező más anyag a szétosztásra jogosult hivatal, avagy elosztószerv rendelkezésé szerint megállapított hatóság áron értékesítendő.

Az értékesítés során elsősorban a zsidóingóságok összegyűjtésére felhasznált raktárakban lévő ingóságok értékesítendőek és csak ezek értékesítése után veendőek sorba a jelenleg még lakásokban lévő ingóságok. Azok a butorzati tárgyak, amelyek a zsidók kitelepítése előtt bármilyen jogviszony alapján keresztények élvezetében voltak, továbbra is a keresztények élvezetében hagyandók további rendelkezésemig, azonban természetesen ezen ingóságok leltározandók és a keresztény élvezőtől átvételi elismervény veendő, bárki legyen a zsidóingóságok élvezője.

Egy-egy község területén lakott zsidók átlagos vagyoni viszonyát és kulturális nivóját jóval meghaladó vagyoni helyzetben volt, avagy kiemelkedő kulturával bíró zsidók vagyontárgyai, amelyek az értékesítésre kerülő zsidó vagyontárgyak átlagos minőségét, illetőleg értékét jóval meghaladó minőségűek, illetőleg értékűek, a jelen rendeletemben vázolt értékesítési eljárás alól kivendőek és ezen vagyontárgyakat az értékesítő bizottság leltár mellett a községi előljárásnak köteles átadni, s a községi előljárásot kötelezem, hogy ezen vagyontárgyak elraktározásáról gondoskodjon úgy, hogy ezen vagyontárgyak minősége kárt ne szenvedjen. Ezen vagyontárgyak elraktározását céljából a községlétszám közelében lévő megfelelő zsidó lakóház veendő igénybe. Ezen vagyontárgyak értékesítésének módjáról később fogok rendelkezni. A leltár

értékesítő bizottság a főispánhoz köteles feltüntetni és a főispán urakat már most felhívom, hogy ezen leltárak beérkezése után ezen vagyontárgyak mennyiségéről, minőségéről és elhelyezéséről tegyen hozzá jelentést.

Jelen rendeletemben fentebb vázolt eljárást

ugy a főispáni bizottság, mint az értékesítő bizottságok soronkívül végrehajtani kötelesek úgy, hogy az értékesítés a legrövidebb időn belül elintézését nyerjen. Az értékesítő bizottságok munkájának menetéről a vármegye főispánja időről-időre hozzám jelentést tenni tartozik.

Ungvár, 1944. augusztus hó 10.-én

Vincze András sk.

kormánybiztos.

Pa

Nagyságos

Dr. Maczko Sándor urnak,
tanfelügyelő.

M u n k á c s .

Tudomásul megküldöm.

Ungvár, 1944. augusztus 11-én.

Dr. Mágócsy Diezt Sándor sk.
miniszteri tanácsos

Kiadmány hitelével:

[Handwritten signature]
irodavezető.

